

Višje sodišče v Ljubljani  
Gospodarski oddelek

REPUBLIKA SLOVENIJA  
VIŠJE SODIŠČE V LJUBLJANI

VSL sklop 10, pg. 73, 2016  
F011 SIVSEI.2016.018.PV.73.2016

**Evidenčna številka:** VSL0073722

**Datum odločbe:** 02.02.2016

**Senat, sodnik posameznik:** Mateja Levstek (preds.), Andreja Strmčnik Izak (poroč.), Irena Dovnik

**Področje:** USTAVNO PRAVO - CIVILNO PROCESNO PRAVO

**Institut:** pravica do nepristranskega sojenja - videz nepristranskosti sojenja - objektivna nepristranskost sodišča - izločitev sodnika

**Zveza:** URS člen 23. ZPP člen 70, 70-6, 73, 73/5.

## Jedro

Pri uresničevanju pravice do nepristranskega sojenja ni pomembno zgolj to, da je nepristransko sojenje dejansko zagotovljeno, temveč se mora to odražati tudi navzven (tako imenovani videz nepristranskosti).

Način, kako je sodnik v sodni dvorani pozdravil prvo toženko (ko je vstal izza sodniškega pulta, pristopil samo k njej, ne pa tudi k drugim udeležencem, jo pozdravil po imenu in v tikalni obliki), brez dvoma pomeni (najmanj) neobičajno vedenje sodnika. V konkretnem primeru gre že v načelu za apriorni dvom v sodnikovo postopanje, tako očitna manifestacija poznanstva z eno od toženk pa brez dvoma negativno vpliva na percepcijo nasprotne stranke (pa tudi ostalih toženk) o objektivni nepristranskosti sodišča. Četudi to dejstvo na sodnikovo subjektivno nepristranskost ni vplivalo, je potrebno izključiti vsakršno možnost, da bi bila lahko prizadeta objektivna nepristranskost sodišča.

## Izrek

I. Pritožbi prve toženke zoper sklep Su 29/2015 z dne 2. 6. 2015 se ugoti, izpodbijani sklep se spremeni tako, da se zahtevi za izločitev sodnika ugoti.

II. Vmesna in delna sodba sodišča prve stopnje ter procesna dejanja sodnika, ki je izdal izpodbijano sodbo, se razveljavijo, zadeva pa se vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.

III. Odločitev o pritožbenih stroških se pridrži za končno odločbo.

## Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje se je z izpodbijano vmesno in delno sodbo odločilo, da sta prva in druga toženka odškodninsko odgovorni ter da bo o višini tožbenega zahtevka odločilo po pravnomočnosti vmesne sodbe (I. točka izreka), z delno sodbo pa je tožbeni zahtevek zoper tretjo toženko zavrnilo ter tožeči stranki naložilo plačilo pravnih stroškov tretje toženke (II. točka izreka).

2. Zoper navedeno sodbo so se pritožili tožnik ter prvo in drugo toženka. Prva toženka izpodbija tudi sklep Su 29/2015 z dne 2. 6. 2015. Vsi uveljavljajo vse pritožbene razloge, predlagajo spremembo, podrejeno razveljavitev izpodbijane sodbe in sklepa ter priglašajo pritožbene stroške.

3. Na pritožbene navedbe nasprotne stranke sta odgovorili tožnik ter prva toženka.

4. Pritožba zoper sklep Su 29/2015 z dne 2.6.2015 je utemeljena.

5. O zahtevi prve toženke za izločitev sodnika je skladno s prvim odstavkom 73. člena ZPP odločil predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani. Predlagatelj predlog je zavnil kot neutemeljen, vendar se višje sodišče z odločitvijo ne strinja.

6. Drži ugotovitev izpodbijanega sklepa, da je prva toženka izločitev sodnika predlagala (še) 13. 4. 2015, druga toženka pa še kasneje (28. 5. 2015), čeprav je zatrjevani razlog za izločitev nastal že na naroku 29. 1. 2015 oziroma (najkasneje) 18. 2. 2015, ko je prva toženka prejela sklep Su 29/2015-22 z dne 4. 2. 2015, s katerim je predsednik sodišča zavrnil predlog

sodnika za njegovo izločitev. Vendar ne gre spregledati, da so vse stranke na naroku 29. 1. 2015 soglašale s sodnikovo odločitvijo, da bo predlagal svojo izločitev, predsednik sodišča pa predloga očitno ni štel kot prepoznega, saj ga je vsebinsko obravnaval. Stranka mora zahtevati izločitev takoj, ko izve, da je podan razlog za izločitev, vendar je časovni mejnik za vložitev zahteve za izločitev sodnika konec glavne obravnave (v konkretnem primeru je to 13. 7. 2015).

7. Zoper sklep, s katerim se zahteva za izločitev sodnika zavrnc, ni posebne pritožbe, odločitev pa je mogoče izpodbijati le v pritožbi zoper končno odločitev (prim. peti odstavek 73. člena ZPP). Le-ta je bila sprejeta 13. 7. 2015. Ni sicer jasno, zakaj sta toženki s predlogom za izločitev čakali toliko časa. Toda, tudi če bi v tej zadevi zaradi časovnega zamika med nastankom razloga za izločitev ter samim predlogom za izločitev bilo toženkama mogoče očitati zavlačenje s postopkom, to na vprašanje utemeljenosti predloga ne sme imeti vplivati. ZPP namreč vsebuje več določil (zlasti 11. člen ZPP), ki preprečujejo zavlačenje s postopkom, ni pa mogoče pozno vložitev predloga za izločitev šteti predlagatelju v breme.

8. Z institutom izločitve, urejenim v 70. do 75. členu ZPP, se zagotavlja uresničitev pravice do nepristranskega sojenja. Bistvo te ureditve se kaže v določbi, da sodnik ne sme opravljati sodniške funkcije, če obstajajo kakšne okoliščine, ki vzbujajo dvom o njegovi nepristranskosti (prim. 6. točka 70. člena ZPP). Mednje spada takšna povezanost sodnika z eno od strank ali s spornim predmetom, da je zaradi nje videti, kot da bi bil sodnik lahko naklonjen določenemu načinu rešitve (izidu) zadeve.

9. Evropsko sodišče za človekove pravice, Ustavno sodišče RS in sodna praksa so pri vprašanju odklonitvenih razlogov sprejeli tako imenovani objektivno – subjektivni test. Pri subjektivnem testu se ugotavlja, ali je imel sodnik vnaprejšnje dejansko prepričanje o zadevi, v kateri odloča (subjektivna pristranskost) oziroma ali je iz sodnikovega vnaprejšnjega prepričanja, nagnjenja, predsodka ali interesa mogoče sklepati na pomanjkanje sodnikove dolžne intelektualne neoporečnosti. Pri objektivnem testu se ugotavlja, ali obstajajo okoliščine, ki vplivajo na videz samega sojenja, oziroma ali bi sodnikovo obnašanje ali ravnanje kazalo na pristranski odnos do stranke (objektivna pristranskost) ter ali so zagotovljena zadostna jamstva, ki izključujejo dvom glede sodnikove nepristranskosti. Pri uresničevanju pravice do nepristranskega sojenja ni pomembno zgolj to, da je nepristransko sojenje dejansko zagotovljeno, pač pa se mora odražati tudi navzven. Gre za tako imenovani videz nepristranskosti sojenja. Za presojo utemeljenosti odklonitvenega izločitvenega razloga iz 6. točke 70. člena ZPP je tako odločilno, ali zatrjevane okoliščine pri razumnem človeku lahko vzbudijo upravičen dvom v nepristranskost sodnika. V skladu z navedenim je torej potrebno oceniti, ali so v konkretnem primeru podane take okoliščine, ki v očeh povprečno razumne javnosti vzbujajo dvom o sodnikovi nepristranskosti.

10. Med primarne okoliščine iz 6. točke 70. člena ZPP je mogoče uvrstiti okoliščine osebne narave (med katere brez dvoma sodi prijateljstvo s strankami v postopku). Sodnik in prva toženka sta bila pred več leti sodelavca, kar samo po sebi pri sodniku ne sme povzročiti, da ne bi odločal objektivno ter izključno na podlagi zakona ter ustave. Toda način, kako je sodnik v sodni dvorani pozdravil prvo toženko (ko je vstal izza sodniškega pulta, pristopil samo k njej, ne pa tudi k drugim udeležencem, jo pozdravil po imenu in v tikalni obliki), brez dvoma pomeni (najmanj) neobičajno vedenje sodnika. V konkretnem primeru gre že v načelu za apriorni dvom v sodnikovo postopanje, tako očitna manifestacija poznanstva z eno od toženk pa brez dvoma negativno vpliva na percepcijo nasprotne stranke (pa tudi ostalih toženk) o objektivni nepristranskosti sodišča. Četudi to dejstvo na sodnikovo subjektivno nepristranskost ni vplivalo, je potrebno izključiti vsakršno možnost, da bi bila lahko prizadeta objektivna nepristranskost sodišča.

11. Objektivna nepristranskost sodišča se izraža v percepciji javnosti o nevtralnosti in neodvisnosti sodišča kot nosilca sodne funkcije. Pri uresničevanju pravice do nepristranskega sojenja namreč ni pomembno zgolj to, da je nepristransko sojenje dejansko zagotovljeno, temveč se mora to odražati tudi navzven (tako imenovani videz nepristranskosti). Po oceni višjega sodišča je sporno ravnanje sodnika navzven povzročilo dvom v nepristranskost odločanja.

12. Končno ne gre spregledati niti tega, da je sodnikova nepristranskost podvržena tudi sodnikovemu samonadzoru. Iz pravice do nepristranskega sojenja, ki je vsebovana v 23. členu Ustave RS, izhaja (med drugim) tudi zahteva, da sodnik s stranko ali spornim predmetom ni povezan tako, da bi to lahko povzročilo ali ustvarilo upravičen dvom, da sodnik v sporu ne more več odločati objektivno, nepristransko in z izključnim upoštevanjem pravnih kriterijev. Samonadzor je določen tudi z zakonom, saj ZPP terjaja izločitev vselej, kadar sodnik sam oceni, da obstajajo okoliščine, ki bi lahko vzbujale dvom o njegovi nepristranskosti. Takšne okoliščine je sodnik v konkretnem primeru zaznal in sam predlagal svojo izločitev. Temu predlogu s sklepom Su 29/2015-22 z dne 4. 2. 2015 ni bilo ugodeno, saj v predlogu sodnika opisa spornega ravnanja z naroka ni bilo. Zaradi tega tudi ni bilo podlage za sodnikovo izločitev, za odločitev bistvene okoliščine z naroka pa sta podrobneje opisali šele prva in druga toženka.

13. Glede na navedeno je višje sodišče v nasprotju s stališčem predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani ocenilo, da so v konkretnem primeru podane okoliščine, ki so vplivale na objektivno nepristranskost odločanja, zaradi česar je podan izločitveni razlog iz 6. točke 70. člena ZPP. Pritožbi prve toženke je zato ugodilo ter izpodbijani sklep spremenilo tako, kot to izhaja iz I. točke izreka tega sklepa. V posledici te odločitve je višje sodišče razveljavilo tudi vmesno in delno sodbo (prim. 2. točko drugega odstavka 339. člena ZPP), saj je podan pritožbeni razlog absolutne bistvene kršitve določb pravnega postopka iz drugega odstavka 339. člena ZPP. Zaradi neučinkovitosti procesnih dejanj, ki jih je opravil izločeni sodnik, je moralo višje sodišče razveljaviti tudi vsa procesna dejanja, ki jih je opravil in zadevo vrniti sodišču prve stopnje, da znova opravi glavno obravnavo in v zadevi ponovno odloči (354. člen ZPP).

14. Odločitev o pritožbenih stroških se pridrži za končno odločbo (tretji odstavek 165. člena ZPP).

**Datum zadnje spremembe:** 11.04.2016